

Dijital Ortamda Sa?l?k Bilgisi Edinme ve Teyit Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Dijital Ortamda Sa?l?k Bilgisi Edinme ve Teyit Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19807>

Özet

Dijital Ortamda Sa?l?k Bilgisi Edinme ve Teyit Ölçe?i, **infodemi** döneminde bireylerin dijital platformlar üzerinden sa?l?kla ilgili bilgilere eri?me yollar?n? ve bu bilgileri do?rulama (teyit etme) davran??lar?n? sistematik olarak ölçmek amacıyla geli?tirilmif özgün bir ölçüm aracıdır. Ölçek, özellikle bireylerin hangi dijital kaynaklar? (sosyal medya, haber siteleri, bilimsel yay?nlar) kulland??n? ve bu bilgilerin güvenilirli?ini hangi resmi veya profesyonel platformlar arac??yla kontrol etti?ini belirlemeyi hedefler. Bu araç, sa?l?k ileti?imi ve dijital okuryazarlık alan?ndaki ara?t?rmac?lar için önemli bir **veri toplama** potansiyeli sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Dijital sa?l?k okuryazarlığı, **infodemi**, sa?l?k bilgisi edinme, teyit davran??lar?, sosyal medya, ölçek geli?tirme, **Cronbach's Alpha**.

Yazarlar

Mehmet Fatih Çömlekçi, Eda Bozkanat

Amaç

Ölçe?in temel amacı, h?zla yay?lan ve güvenilirli?i sorgulanabilen sa?l?k bilgilerinin dijital ortamlarda yayg?nla?t?? çam?zda, kullan?c?lar?n bilgi edinme kaynaklar?n? ve bu bilgileri teyit etme al??kanlıklar?n? standardize edilmi? bir biçimde ölçmektir. Bu bağlamda, ölçek iki ana boyutu hedeflemektedir: Bireylerin sa?l?k bilgisini edindikleri dijital mecralar (gazete web siteleri, sosyal medya platformlar?, ki?isel bloglar) ve edindikleri bilgiyi kontrol etmek için ba?vurduklar? güvenilir do?rulama mekanizmalar? (Sa?l?k Bakanlı??, sa?l?k profesyonelleri, bilimsel yay?nlar).

Yap? (Ölçülen Psikolojik Yap?)

Dijital Ortamda Sa?l?k Bilgisi Edinme ve Teyit Ölçe?i, iki temel psikolojik/sosyal yapıyı ölçmektedir: **Dijital Sa?l?k Bilgisi Edinme** ve **Kullan?c? Teyit Al??kanlıklar?**. Edinme boyutu, bireyin sa?l?kla ilgili güncel bilgileri hangi dijital kanallardan (Instagram, YouTube, Twitter vb.) ald??n? sorgularken; Teyit Al??kanlıklar? boyutu, bireyin edindi?i bu bilgilerin do?rulu?unu resmi, kurumsal ya da bilimsel kaynaklar üzerinden sorgulama e?ilimini yansıtır. Bu yapı, özellikle yüksek **infodemi** riski ta??yan dönemlerde bireylerin ele?tirel dü?ünme ve bilgi do?rulama becerilerini anlamlandırmak için kritik öneme sahiptir.

Geçerlik

Ölçe?in yapı geçerli?i, Do?rulayc? Faktör Analizi (DFA) kullanılarak incelenmiştir. Elde edilen

uyum iyili?i indeks de?erleri, ölçe?in teorik yap?s?n?n verilerle yüksek düzeyde uyumlu oldu?unu göstermektedir. Bu analizde, kabul edilebilir uyum s?n?rlar?n?n üzerinde sonuçlar elde edilmi?tir.

Ölçe?e ?li?kin Uyum ?yili?i ?ndeksi De?erleri ?u ?ekildedir:

X^2/sd (Ki-Kare / Serbestlik Derecesi Oran?): $135,41/31 = 4,36$ (Kabul edilebilir s?n?r olan 5'in alt?ndad?r.)

RMSEA (Yakla??k Hata Karekök Ortalamas?): 0,078 (?deal kabul edilen $<0,08$ s?n?r?na yak?nd?r.)

NFI (Normlu Uyum ?ndeksi): 0,93 ($>0,90$ kabul edilebilir.)

NNFI (Normsuz Uyum ?ndeksi) veya **TLI**: 0,95 ($>0,95$ mükemmel uyumu gösterir.)

CFI (Kar??la?t?rmal? Uyum ?ndeksi): 0,95 ($>0,95$ mükemmel uyumu gösterir.)

GFI (?yilik Uyum ?ndeksi): 0,95 ($>0,90$ kabul edilebilir.)

AGFI (Düzeltilmi? ?yilik Uyum ?ndeksi): 0,92 ($>0,85$ kabul edilebilir.)

Bu indeksler, ölçek maddelerinin ölçülen iki faktörlü yap?y? do?ru ve tutarlı bir ?ekilde temsil etti?ini kan?tlamaktadır.

Güvenirlilik

Ölçe?in iç tutarlılı??, **Cronbach's Alpha** katsay?s? ile de?erlendirilmi?tir. Elde edilen katsay? de?eri 0,758'den büyüktür. Genel olarak, psikometrik ölçümlerde 0,70 ve üzeri de?erler kabul edilebilir bir iç tutarlılı?a i?aret etti?inden, bu de?er ölçe?in güvenilirli?inin yüksek oldu?unu göstermektedir. Bu sonuç, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü do?rular.

Faktör Analizi

Ölçek, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) sonuçlar?na göre iki faktörlü bir yap? sergilemektedir. Bu faktörler, orijinal çal??mada "Dijital Ortamda Sa?lik Bilgisi Edinme" ve "Kullan?c? Teyit Al??kanlıklar?" olarak adlandırılmı?tır. ?lk faktör, genellikle sosyal medya ve ki?isel web siteleri gibi daha az resmi kanallardan bilgi edinme e?ilimini kapsarken; ikinci faktör, resmi kurumlar (Sa?lik Bakanlı??), sa?lik profesyonelleri ve bilimsel yay?nlar gibi güvenilir kaynaklar üzerinden bilginin do?rulu?unu kontrol etme davran??lar?n? içermektedir. Bu ayr?m, bireylerin dijital sa?lik okuyazarl?? stratejilerini anlamak aç?s?ndan önemlidir.

Ölçüm Arac?

Test Type: Geli?tirme Ölçe?i

Format: 10 maddeden olu?an, 5'li **Likert Ölçe?i** format?nda derecelendirilmi?tir.

Language Available: Türkçe

Population Group: Genel Yeti?kin Popülasyonu (Dijital platformlar? aktif kullanan bireyler)

Age Group: Belirtilmemi?, ancak dijital okuryazarl??a sahip yeti?kinler hedeflenmi?tir.

Population Details: Orijinal çal??ma, infodemi ba?lam?nda dijital ortam kullan?c?lar?n? incelemi?tir.

Test Methodology: Kendi kendine raporlama yöntemiyle uygulanan bir anket ölçe?idir.

Anahtar Kelimeler

Sa?lik ileti?imi, güvenilirlik, bilgi do?rulama, dijital okuryazarl?k, faktör analizi, **RMSEA**, **CFI**.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Mevcut de?il

Affiliation Email addresses: fatihcomlekci@gmail.com

Correspondence Address: Mevcut de?il

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçek, Çömlekçi ve Bozkanat taraf?ndan 2021 y?I?nda geli?tirilmemi?tir. Ölçe?in akademik çal??malarda kullan?m? için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir. Ticari kullan?m veya büyük ölçekli uygulamalar için yazar?n izni gereklidir.

Orijinal makale Dergipark üzerinden eri?ime aç?kt?r: dergipark.org.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: dijital-ortamda-saglik-bilgisi-edinme-ve-teyit-olcegi-toad.pdf

Kaynakça

Çömlekçi, M. F., & Bozkanat, E. (2021). ?nfodemide dijital ortamda sa?lik bilgisi edinme ve teyit davran??lar?. *?stanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 41, 103-125. <https://doi.org/10.26650/SJ.2021.41.1.0024>

Dijital Ortamda Sa?lik Bilgisi Edinme ve Teyit Ölçe?i Maddeleri

Derecelendirme: 1= hiçbir zaman - 5= her zaman

Dijital ortamda sa?likla ilgili bilgileri, gazetelerin web siteleri arac?l??yla edinirim.

Dijital ortamda sa?l?kla ilgili bilgileri, sa?l?kla ilgi web siteleri arac?l???yla edinirim.

Dijital ortamda sa?l?kla ilgili bilgileri, sa?l?kla ilgili ki?isel bloglar arac?l???yla edinirim.

Dijital ortamda sa?l?kla ilgili bilgileri, Instagram arac?l???yla edinirim.

Dijital ortamda sa?l?kla ilgili bilgileri, Twitter arac?l???yla edinirim.

Dijital ortamda sa?l?kla ilgili bilgileri, YouTube arac?l???yla edinirim.

Sa?l?k konusunda edindi?im bilgileri, Sa?l?k Bakanl???'n?n dijital platformlar? üzerinden teyit ederim.

Sa?l?k konusunda edindi?im bilgileri, sa?l?k kurulu?lar?n?n (hastane, poliklinik vb.) dijital platformlar? üzerinden teyit ederim.

Sa?l?k konusunda edindi?im bilgileri, sa?l?k profesyonellerinin (doktor, bilim insan?) dijital platformlardaki payla??mlar? üzerinden teyit ederim.

Sa?l?k konusunda edindi?im bilgileri, dijital ortamdaki bilimsel yay?nlar? üzerinden teyit ederim.

ARABPSYCHOLOGY.COM